

Mirar el País Basc sense prejudicis

‘Euskadi sin prejuicios’ és el nom del darrer llibre que ha escrit el periodista Antoni Batista. Un llibre que analitza, desmuntant clixés preestablerts, un període curt de la història recent del País Basc, des de l’inici i el trencament de la treva d’ETA i l’espiral de tensió política fins avui. En aquestes pàgines, comenta aquest període i els seus principals actors polítics.

Les darreres eleccions basques van ser un exemple de com no han d’actuar mai els mitjans de comunicació. Manipulació de declaracions, tergiversacions, descontextualitzacions, criminalització dels partits bascos i falta de pluralitat. Aquests són només alguns dels retrets que es podrien aplicar a la majoria de mitjans de comunicació espanyols que van cobrir aquelles eleccions amb més voluntat d’esdevenir un actor polític que no pas d’informar.

En un sentit contrari, el periodista de *La Vanguardia*, Antoni Batista, guanyador del premi de Periodisme d’Investigació Ramon Barnils, sempre ha tractat d’oferir una visió del País Basc sense prejudicis en els seus articles i llibres.

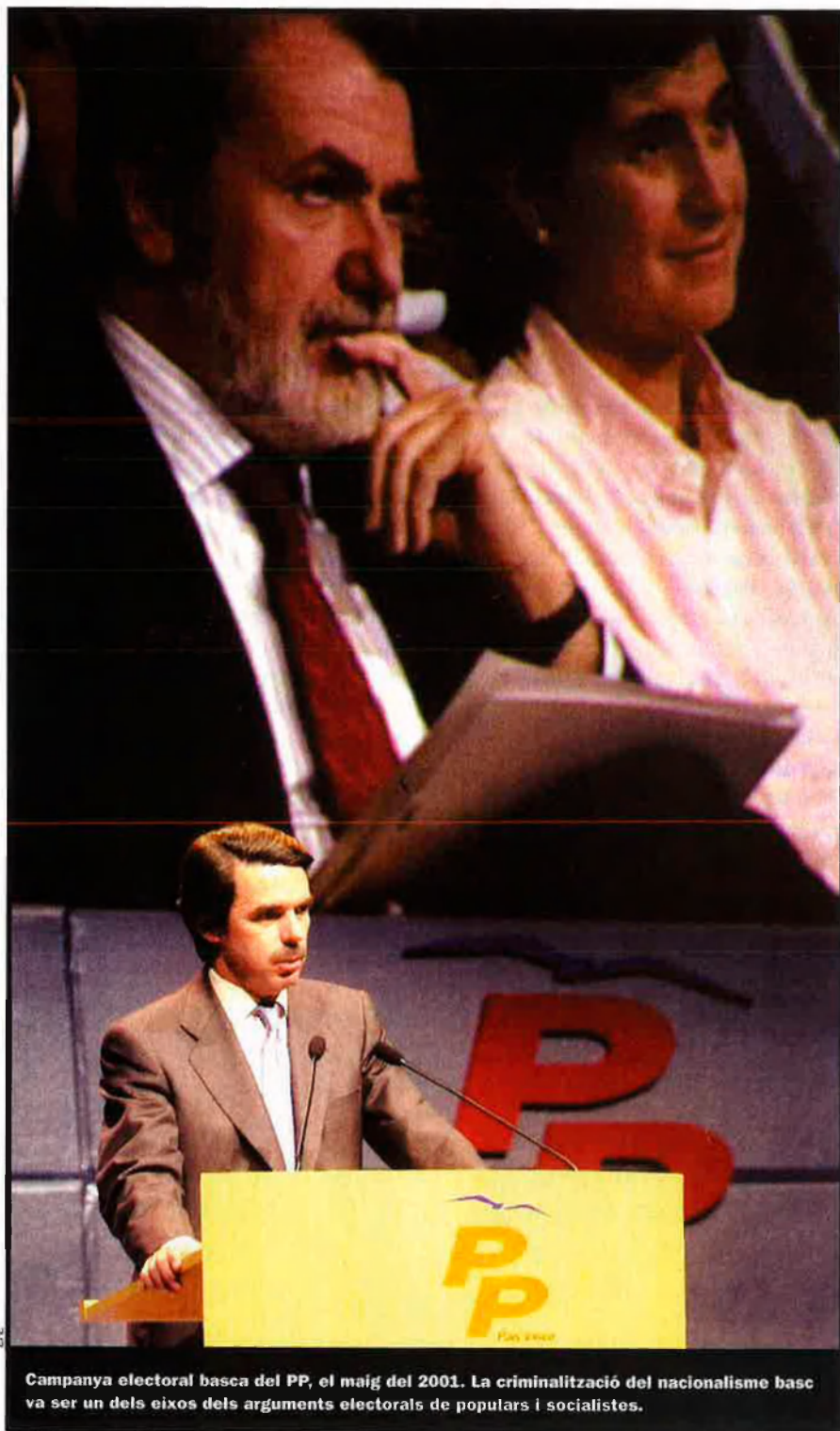
Aquest setmanari s’ha trobat amb ell arran de la publicació del seu darrer llibre, *Euskadi sin prejuicios* (Editorial Plaza & Janés), on fa una reflexió sobre el que ha passat al País Basc des que ETA declarà la treva fins avui. Batista fa èmfasi especial a la manera com els mitjans de comunicació van construir una imatge d’aquest país manipulada, errònia i indocumentada, així com un repàs dels diversos aspectes polítics i socials que poden ajudar a explicar l’actual situació que viu avui el País Basc.

En preguntar-li per quines perspectives creu que pot tenir el conflicte basc, ja deixa clar que l’especulació queda fora de la seva línia de treball “fa temps que tinc per norma no fer cap previsió sobre la política basca, perquè moltes

TINA BAGUÉ

El periodista Antoni Batista ha publicat recentment el llibre *Euskadi sin fronteras*, una visió de l’actual situació d’aquest país que trenca els tòpics que s’han construït mediàticament.

Campanya electoral basca del PP, el maig del 2001. La criminalització del nacionalisme basc va ser un dels eixos dels arguments electorals de populars i socialistes.

“Com més forta sigui l’esquerra abertzale, i més inserida estigui en la societat, més poder de convicció tindrà sobre ETA”

vegades obeeix a patrons que escapen a la lògica”, diu.

En tot cas, destaca que els Govern basc i espanyol estan en un dels pitjors moments de relacions i de més difícil solució. El PNB va guanyar les eleccions basques amb un programa autodeterminista, explica Batista, mentre que el PP havia guanyat les espanyoles amb un programa “d’una Espanya unificada, això que en diuen ara ‘patriotisme constitucional’”. Així, avui hi ha un xoc frontal entre les dues concepcions, que porten a una de les situacions més delicades, ja que, si fins ara l’enfrontament entre forces polítiques se circumscribia al problema de la violència, avui s’ha arribat a les esferes polítiques i institucionals. I si s’ha arribat a aquest nivell, vol dir que la societat se’n recent cada vegada més. Es el cas de les crisis de l’aprovació dels pressupostos bascos i la negociació del Pacte Fiscal.

Defensa que les institucions haurien de funcionar per sobre de les ideologies que les determinen. En aquest sentit, Antoni Batista considera que el Govern espanyol i basc, com a institucions que han de donar uns serveis, haurien de fer esforços per entendre’s. I és que aquest periodista defensa que per resoldre el conflicte basc cal separar radicalment la gestió política del problema de la violència. “La solució del problema de la violència s’hauria de sostreure de la vida política quotidiana. S’hauria de fer política a les institucions i plantejar-se la resolució de la violència a banda”, diu Batista. Per assolir aquest objectiu proposa partir de metodologies ja existents, com les seguides en casos com el d’Irlanda, Algèria, la pau del Vietnam, o fins els Tractats de Madrid, entre palestins i israelians. En tot cas, defensa que la lluita, per acabar amb la violència al País Basc, ha de ser un procés de temps i amb poca llum, “que es governi amb llum, però que la resolució del problema, per aconseguir la pau, no s’impliqui amb la quotidianitat i que no estigui exposat als focus i a les càmeres”.

El paper de l’esquerra abertzale: “repolititzar” ETA. Batista defensa la importància de l’esquerra independentista basca en la pacificació del País

Basc. La crisi viscuda, amb el final de la treva d'ETA per aquest sector polític, ha de servir per fer moure algunes posicions. De moment, Aralar, un corrent d'opinió dins del món abertzale, es va constituir en partit, al marge de la nova Batasuna. Tot i així, Batista es manté a l'expectativa del que pot donar de si Aralar, "ara mateix és una incògnita -diu-. S'ha de veure quin assentament territorial té, de moment, està molt circumscrit a Navarra". Però de tota manera Batista defensa que si ha de ser algú que comenci a fer veure a ETA la necessitat de canviar, de repolitzar el seu discurs i la seva estratègia, no seran els corrents de dissidències, sinó la mateixa Batasuna, "la decisió o el convenciment que la via militar no porta als objectius que pretenen i el fet de convèncer d'això als *milis* és feina de l'esquerra abertzale hortodoxa, per entendre'ns, no dels dissidents".

Per a aquest periodista es pot veure que l'esquerra independentista basca ha perdut una part del seu electorat en els últims comicis, "haurien de reflexionar sobre quina línia política porten i, a més, si ho posen en paral·lel al fet que, el moment en el qual l'esquerra abertzale va pujar més en nombre de vots va ser quan hi va haver la distensió amb la treva". Així, per a Batista, "si fan cas a la seva gent, la que els vota, veuran que allò que es vol és la independència, sí, però des de la distensió i des de la pau" i afegeix que "crec que, aquesta reflexió, la fa algú dins mateix d'ETA".

En l'escena política basca hi ha hagut recentment una proposta de Batasuna al PNB i EA de col·laboració. Segons Batista el contingut de la proposta és absolutament assumible pel PNB, per tant, si no tira endavant és per altres motius. Segons el periodista, el PNB es troba en una disjuntiva, "o accepta refer la majoria nacionalista amb Batasuna, o es manté a l'espera de com evoluciona la crisi del PSE" després de la dimissió de Redondo Tereros. Dues opcions que ara per ara són incompatibles.

El nefast protagonisme de Redondo. Durant un temps, mentre el PSE-PSOE va governar amb el PNB, va fer, en certa mesura, de pont entre

La crema d'un autobús a Sant Sebastià, l'estiu del 2001. La violència al País Basc està molt arrelada i caldrà un procés llarg per resoldre aquest problema.

l'executiu basc i l'espanyol. En els darrers anys, però, el PSE ha anat alineant-se al costat de les tesis del Partit Popular fins a constituir un front espanyolista enfrontat amb el govern nacionalista basc. Batista és especialment crític amb el paper de Nicolàs Redondo, el dimittit secretari general dels socialistes al País Basc. "El paper de la família Redondo en la política espanyola dels últims trenta anys és molt negatiu. Nicolàs Redondo pare va muntar unes vagues generals salvatges contra el govern del PSOE -vagues que, per cert, no han muntat al PP-. I el Nicolàs Redondo fill ha estat un dels personatges més negatius de la última història del País Basc". Entre els seus arguments retreu que l'exdirigent dels socialistes bascos va sostreure, a una part important, i amb molta tradició, de l'esquerra socialista basca el protagonisme en la definició d'una política d'esquerres, en ajuntar-se i quasi fusionar-se amb el PP. "Nicolàs Redondo ha fet un gran bé al seu partit abandonant la secretaria general. Crec que la gestora que hi ha ara, en mans de Ramón Jauregui, pot avançar molt més del que Redondo ha fet retrocedir", afegeix. Jo que no faig vaticinis, m'atreveixo a dir que si Redondo continua en la política, potser farà els mateixos passos que el seu mes-

tre, Ricardo García Damborenea, i acabarà al PP.

El PP i la línia policial. Sobrè el paper jugat pel PP, Batista destaca que "el PP continua lligant terrorisme al nacionalisme en general, per compartir, com diuen ells, els seus fins i associar terrorisme a l'entorn més pròxim a ETA, que és l'esquerra abertzale civil". En el llibre, Batista defensa que aquesta no és una via que porti a cap solució del conflicte. Argumenta que com més debilitada i aïllada estigui l'esquerra independentista basca, més forta serà el pes dels sectors militars. En canvi, com més forta sigui l'esquerra abertzale, i més inserida estigui en la societat, més poder de convicció tindrà sobre ETA, bàsicament, per convèncer-la que la via de les armes, al marge que èticament és una via impresentable, políticament no és rendible pels seus objectius.

De tota manera, Batista es mostra pessimista i malgrat no fer previsions destaca que "el PP se n'anirà a l'oposició sense haver resolt el tema basc, n'estic absolutament convençut, no perquè no en sàpiguen, sinó perquè la via que ells tenen de resolució del conflicte, la policíaca, no els funcionarà".

Enric Rimbau